

DE RE MILITARI CIX

Брой 109

DE RE MILITARI

Журнал за конфликтите в Леванта и Магреб

Автори: Руслан Трад, Александър Стоянов, Венцислав Божев

Място на издаване: София, България

Дата на издаване: 8.03.2019

Сайт на авторите:

www.ruslantrad.com, www.historyofwars.net

Сайт на журнала:

www.remilitari.wordpress.com

Facebook страници:

<https://www.facebook.com/hystoryofwars>

<https://www.facebook.com/intidar.blog.and.news>

<https://www.facebook.com/deremilitari>

Контакти:

ruslantrad@gmail.com

klubvoennaistoria@gmail.com

v.bozhev90@gmail.com

За заявки за изготвяне на детайлни карти: klubvoennaistoria@gmail.com

ISSN 2367-9476

АВТОРИТЕ

РУСЛАН ТРАД

Журналист на свободна практика с фокус върху Близък изток и Северна Африка. Създател на първия български блог за Близък изток, Intidar, както и на организацията Форум за арабска култура. Водил е лекции за политически движения и процеси в Близкия изток в аудитории на Софийски университет, Нов български университет, Червената къща и Дипломатически институт към МВнР. Пътува често в Близкия изток, като публикува репортажи от Ливан, Югоизточна Турция, Тунис, Ирак и Сирия, а през 2014 заснема филм в Иракски Кюрдистан на фронтовите линии с „Ислямска държава“.

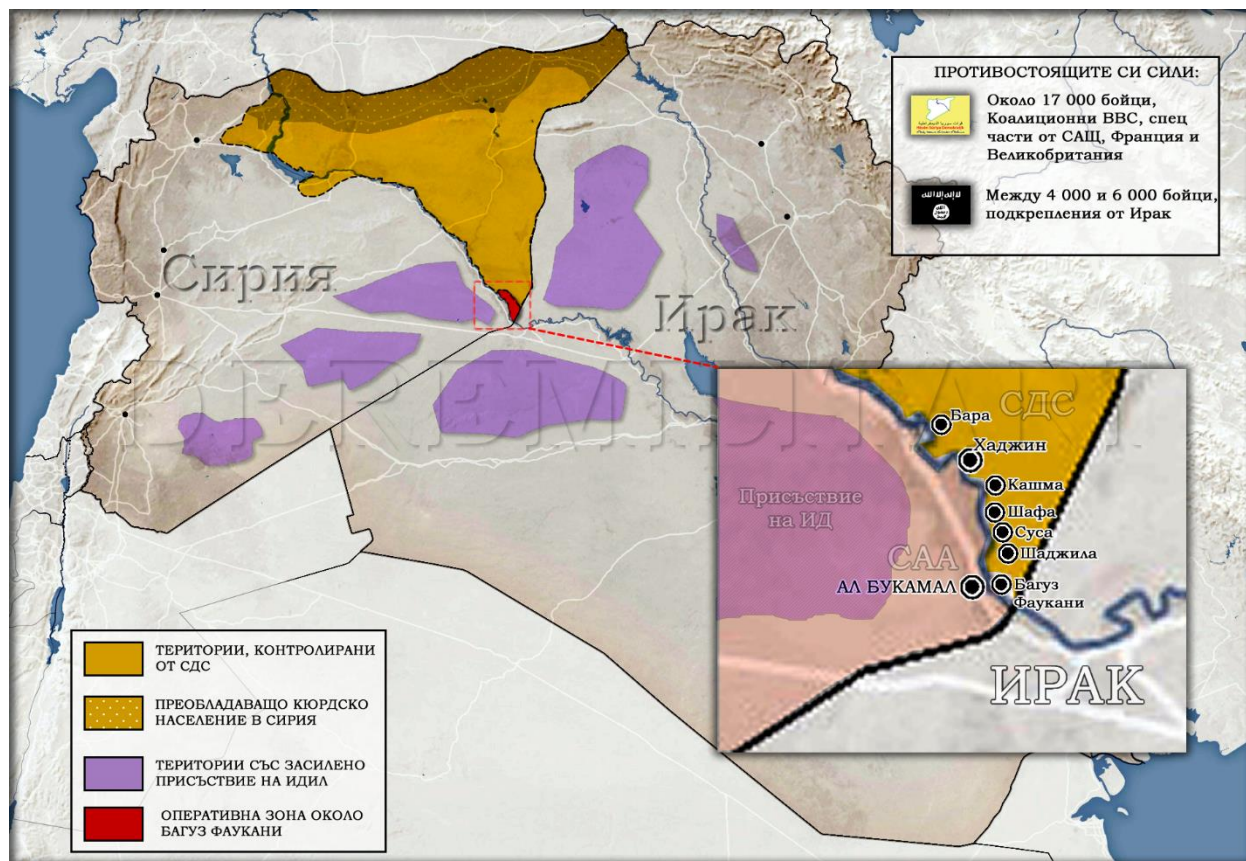
АЛЕКСАНДЪР СТОЯНОВ

Историк и журналист, доктор, а преди това и *magister cum laude* от Лайденския университет в Нидерландия. Отговорен редактор и създател на списание “Военна История” и съосновател на “Клуб Военна История”. Автор на множество публикации, посветени на различни проблеми от военната и политическата история на Европа и Близкия Изток. Автор на единствените подробни карти на български език, проследяващи конфликтите в Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Нигерия, Афганистан и Сомалия.

ВЕНЦИСЛАВ БОЖЕВ

Политолог и експерт в областта на международните отношения с богат опит в анализа на европейските политически процеси, както и на динамиката на отношенията в Близкия изток и постсъветското пространство. Автор на множество материали и академични текстове по въпросната тематика. Участник в международни изследователски проекти и теренни проучвания в Близкия изток.

БИТКАТА ЗА БАГУЗ – ЗАЩО ПРОДЪЛЖИ ТОЛКОВА ДЪЛГО?

Когато преди половин година Сирийските демократични сили (СДС) започнаха нов етап от офанзивата срещу последния анклав на Ислямска държава (ИД) северно от р. Ефрат, повечето наблюдатели очакваха кървава, но относително кратка кампания, която в рамките на два-три месеца да сложи край на владенията на ИД в сектора.

Това, което последва, извади на бял свят множеството недостатъци на СДС, както и липсата на адекватно планиране и координация между техните сили. Постоянното напрежение по границата с Турция и непрекъснатият натиск от страна на правителствените милиции в Дейр ез Зор допълнително усложниха ситуацията. Въпреки влиянието на тези негативни фактори, не бива с лека ръка да се подминават проблемите в редиците на СДС, свързани както с липсата на

достатъчно подготовка сред кадрите, така и с не доброто разполагане на наличните части и употребата на военната техника.

От друга страна, трябва да се отчете и значителното военно умение, демонстрирано за пореден път от бойците на Ислямска държава, които трябваше да компенсират своето значително изоставане по отношение на огневата мощ, както и липсата на адекватно техническо противодействие на военновъздушните сили на международната коалиция.

ПРОБЛЕМИТЕ НА СДС

Сирийските демократични сили демонстрираха няколко слабости в ход на операцията. На първо място, както стана дума, е нивото на подготовка на ангажираните бойци. През последните две години, властите на т.нар. Рожава побързаха да подготвят множество нови „випуски“ в своите тренировъчни лагери в Северна Сирия. Амбициозната идея беше в края на 2018 г., СДС да разполагат със 100 000 бойци под оръжие. В действителност, програмата се оказва свързана с множество нарушения на гражданските права, сред които водещо място заема насилственото рекрутиране на населението, както и мобилизирането на младежи, под 16 години.

Въпреки комбинацията от законни и незаконни административни прийоми, СДС така и не успяха да създадат многобройната, боеспособна армия, която искаха. Времето за подготовка на кадрите бе недостатъчно с оглед на очакваните резултати – до 3 месеца, без възможност за адекватно запознаване с въоръжението или получаване на подготовка на по-дълбоко тактическо ниво. В допълнение, ожесточените боеве с ИД често налагаха неизпитани в боя мъже и младежи да се пускат на първа линия, без да са имали време да прекарат подготвителна служба в някой от по-спокойните райони на Рожава. Това доведе до значителни загуби в жива сила – неколkokратно цели взводове бяха ликвидирани в рамките на един единствен ден.

Освен кадровите проблеми, кюрдско-арабските милиции имат и материални грижи, чийто ефект е значителен. СДС изпитват непрекъснат недостиг на оръжия и припаси, а основният им съюзник САЩ, все още не се е ангажирал с осигуряването на по-модерно оборудване и често се използват покупки на по-стара техника и огнестрелно оръжие, закупувано чрез посредници, в това число и чрез България, която участва в схемите на САЩ чрез търговията си със Саудитска Арабия.

Недостатъчни са и доставките, идващи от Германия, която засега е основната европейска страна, снабдяваща кюрдите с оръжие. Политическият натиск от страна на Турция също не е за пренебрегване, когато става дума за сключване на оръжейни сделки между Рожава и трети страни. Проблемно е и финансирането – за разлика от иракските кюрди, сирийските нямат достъп до значителни залежи на нефт и често им се налага да действат като посредници в преноса на горивата или да се включват в нелегалните пазари в Сирия, за да си осигурят средства.

Третият ключов проблем, често пренебрегван от не-специалистите е, че от края на 2017-та година, кюрдите водят военни действия в територии, изцяло заселени от арабски бедуински кланове, които имат малки симпатии към СДС. Политическите репресии срещу арабите в Рожава, подмяната на имената на градове и улици, и изтласкването на немалко араби от родните им места, допълнително антагонизират населението на провинция Дейр ез Зор. През 2018 г., много от клановите лидери на бедуините влязоха в тесни взаимоотношения с правителството в Дамаск с явната идея да се съюзят с Асад срещу кюрдите. Не бива да се подценява и продължаващата сред някои порелигиозни и консервативни кланове подкрепа за Ислямска държава. Именно средното течение на Ефрат изигра ролята на политическа, икономическа и логистична база на „халифата“ по време на неговата агресивна експанзия през 2014-2016 г. Точно в тези области влиянието на ИД и подкрепата за тях сред местното население останаха най-силни.

На чисто оперативно-тактическо ниво, СДС демонстрираха редица проблеми по отношение на координацията между отделните сегменти на своите сили, най-вече между полевата артилерия и пехотата. Проблемно беше и взаимодействието с коалиционните ВВС, който бяха най-ефективни при отразяване на контраатаките на ИД, а не толкова при настъпление. Въпреки шумно тиражираните цифри на поразени цели, ВВС атаките на Коалицията нямаха този смазващ ефект върху боеспособността на ИД, на който командването на западните сили се надяваше. Същевременно, на индивидуално командно ниво, водачите на локалните групи често допускаха грешки при обезопасяване на периметъра на заетите позиции, задаването на адекватни отбранителни постове, разузнаването на вражеските намерения, както и при координирането на настъпателните действия. Всичко това позволи на ИД да нанесе сериозни загуби в жива сила на СДС и да забави и дори обърне няколко от предприетите офанзиви.

ПРЕДИМСТВАТА НА ИД

Вече стана дума, че сред основните предимства на Ислямска държава е отношението на местните арабски кланове. Макар и повечето от тях да не са преки поддръжници на „халифата“, нарастващият антагонизъм срещу кюрдските сили бе достатъчен, за да наклони везните в полза на джихадистите в не една или две ситуации. Липсата на достатъчно арабски отряди, които да проведат офанзивата срещу ИД също се оказа предимство за джихадистите. Както вече стана болезнено ясно и в Ирак и в Сирия, най-ефективният начин за борба с тях е използването на бойни части, които изповядват същата деноминация на исляма както местното население и са от същата или сходна етническа група. Кюрдите от своя страна са разглеждани като „чужденци“ в Дейр ез Зор, докато ИД разчитат на множество иракски бойци от Анбар, произхождащи от кланове, сродни с тези, живеещи в Източна Сирия.

От тактическа гледна точка, ИД отдавна подготвят отбраната на своите територии по средното течение на Ефрат. Още докато боевете се

водиха на север около Шадади Ид предприеха поетапно преструктуриране на своите владения. Бе проведена административна реформа, която намали териториалния обхват на единиците, за да се повиши контролът на водачите по места. Това даде възможност за по-ефективно координиране на действията в отделните селища и разгръщането на укрепителни работи, които набързо превърнаха малките населени места по протежение на Ефрат в бастиони.

ИД използва изключително сложна и умела система за отбрана на населените места. Тя се състои от много пластове и разчита най-вече на заблудата и объркването на противниковите средства за въздушно наблюдение и атака. Работи се изключително с подземни убежища, бункери и маскирани снайперистки гнезда. Улиците на градовете се преграждат с добре замислени барикади, а местното население се държи в градовете с цел използването им като жив щит. Тактиката е жестока и безскрупулна. Всяка обсада води до много цивилни жертви, за които след това ИД умело пропагандират, че са по вина на Коалицията и напредващите кюрди. Държейки здраво средствата за комуникация в своите територии, тази пропаганда често достига до останалите селища под контрола на ИД и предизвиква вълна от антагонизъм към СДС и САЩ. Тактиката бе успешно тествана първо в Ирак, а след това и по време на битките в Северна Сирия.

Употребата на атентатори-самоубийци и коли-бомби в хода на градските боеве, е друг кървав прием в арсенала на ИД. Подобни атаки са трудно предвидими и вземат огромни жертви сред опонентите на ИД. От икономическа гледна точка те са и доста евтини, с оглед на факта, че взривните устройства често се сглобяват в самите населени места в рамките на мрежата от бомбени манифактури на ИД. Успоредно с това, безпрепятственият трафик на бойци и оръжие през Източна Сирия и Анбар в Ирак позволява на ИД да продължават да се снабдяват с оръжие за своите фронтови отряди. Макар вече да не е в количествата от изминалите години, ИД все още са адекватно въоръжени на ниво индивидуална екипировка, макар недостигът на по-сериозна артилерия и мобилни части, да се усеща все повече с всяка изминаваща седмица от офанзивата.

ИД демонстрираха и отлично познаване на терена, използвайки адекватно черни пътища и скрити пътеки, както и особеностите на климата. На няколко пъти големи пясъчни бури послужиха за прикриване на офанзиви и контраофанзиви на джихадистите, които се появяваха като призрази и атакуваха неподготвените позиции на курдите, несвикнали с климатичните условия и терена в тази част на Сирия.

КРАЙ НА ИГРАТА

Въпреки изброените до тук фактори, силите на СДС успяха, макар и със сериозно закъснение, да постигнат набелязаните цели и са на няколко дни от окончателното приключване на битката за Багуз. Значителното предимство в жива сила, както и подчертаното технологично превъзходство благодарение на САЩ, дадоха очаквани резултати.

Въпреки няколко буксувания в пясъците, курдските бойци успяха да постигнат решителна победа срещу джихадистите. Сега започва наистина трудната част – задържането на териториите и прочистването на стотиците скрити клетки на ИД, които продължават да оперират във вече заетите от СДС селища. Както и в Ирак, очаква се тези клетки да действат чрез поредица от атентати, внезапни атаки и саботажи. Тяхната цел ще бъде да подготвят почвата за евентуалното завръщане на джихадистите – процес, който е вече видим в Ирак.

ПРОТЕСТИТЕ В АЛЖИР И СУДАН СА ЧЕРВЕНА ЛАМПА ЗА РЕЖИМИТЕ ЮЖНО ОТ СРЕДИЗЕМНО МОРЕ

През последните седмици стотици хиляди протестиращи се организираха срещу дългогодишните автократични лидери южно от Средиземно море. Протестната вълна привлече вниманието на европейските лидери и особено на Франция, която има исторически интереси в този район на света.

В Судан, три месеца на демонстрации накараха един от най-дълго управлявалите арабски лидери – Омар ал Башир – да обяви, че няма да се кандидатира за следващ мандат, но също така наложи едногодишно извънредно положение и разпусна правителството в опит да спаси властта си. Но протестите продължават и неговите позиции отслабват. Някои виждат края на тридесетгодишното му управление, а други считат, че се задава вълна от репресия и вероятно кървава разправа с опозицията.

В същото време, в Алжир – който е основен търговски партньор на България - протести разтърсиха всички големи градове на страната през последните две седмици. Младежите, които съставляват болшинството от демонстрантите, призовават президентът Абделаиз Бутефлика да се оттегли от президентските избори през април, на които той ще се яви за пети пореден мандат. Бутефлика е на 82 и е на власт от 1999 година. Той също така е в много лошо здравословно състояние и от 2013 е в инвалидна количка.

Състоянието на алжирския президент се превърна в метафора на управлението в страната. След като през 1962 печели кървавата война за независимост от Франция, алжирският Национален фронт за освобождение, който води основните сили срещу французите, поема властта и не никога не я оставя. Днес, Бутефлика, който е от поколението на революционерите, е разглеждан като пионка в ръцете на мощния военен елит, който управлява в сянка с помощта на няколко крупни бизнесмени.

През 2011 година, когато политическата криза обхваща арабския свят заради масовите протести, правителството на Бутефлика успява да оцелее, дори когато диктаторите наоколо – в Тунис, Египет и Либия – са свалени. Алжирските власти използват страха от гражданската война през 1990-те, отнела живота на 200 000 алжирци, като в същото време субсидират основни услуги, за да намалят недоволството от лошото икономическо състояние. Но спадът на цените на петрола принуди управляващите да съкратят част от разходите, в това число и субсидиите и много скоро след това се появиха първите сигнали за задаваща се сериозна социална криза.

8 години след началото на Арабската пролет, алжирците може би са готови за съпротива срещу статуквото в страната си. Въпреки заплахите на правителството, че протестиращите разбиват сигурността на Алжир и искат да предизвикат нова война като тази в Сирия, излезлите по улиците на алжирските градове нямат никакви спомени от трагичните събития от 1990-те, защото са родени след това. Близко половината от 41-милионното население на страната е под 28-годишна възраст. Мнозина младежи са уморени от липсата на работа и перспектива.

Анализатори предупреждават да не се бърза с определенията за нова Арабска пролет подобно на събитията от 2011, защото бунтовете в Судан и Алжир се случват в различен контекст. Но в Северна Африка и Близкия изток основните проблеми, предизвикали масовите протести преди осем години, все още са налице, а най-вероятно ситуацията е и по-лоша.

Политическите, икономическите и социални предизвикателства са основен проблем на почти всеки блискоизточен режим днес. Трусовете през 2011 обаче засегнаха властта на авторитарните лидери и сега много по-лесно хората се организират с единни искания. Събитията в Алжир и Судан са част от по-широка вълна от анти-правителствени и анти-корупционни протестни движения, които тресат половината държави в региона от две години насам.

Както в Алжир, така и в Судан, правителствата имат дълга история на репресии и брутални практики срещу опозицията. Най-малко 50 души бяха убити от суданските сили за сигурност от декември насам, а хиляди, включително известни опозиционни фигури, адвокати, лекари и журналисти, са арестувани без обвинения и държани в полицейски управления.

Правителството в Алжир пък се самоопределя като защитник на обществото от ислямистите в Северна Африка. Политиците използват травмите от близкото минало – гражданската война в Алжир през 1990-те, която избухва след като армията застава срещу изборната победа на ислямистите. От тогава насам, режимът на Бутефлика многократно залага на страха от конфликт, за да възпира опозицията.

Този образ на пазител на сигурността е подсилван от многобройните хвалби от страна на европейските държави, които извършват общи учения с алжирската армия и даряват милиони евро на правителството в името на сигурността. В този контекст, ударите по правата на човека и заглушаването на политически опоненти остава незабелязано и без кой знае какво медийно отразяване. Досега.

Без значение от възможностите на режимите да смазват дисидентски движения, оцеляването им вече не изглежда толкова ясно. Икономическите и демографски предизвикателства се натрупват, а политическите институции губят все повече легитимността си. Дори ако протестите изчезнат така бързо, както през 2011, има голяма вероятност от ескалация – смъртта на сина на първия алжирски премиер след войната за независимост по време на протест в столицата Алжир през последните дни, е събитие с подобна тежест.

Засега Бутефлика ще участва в изборите през април. За това си решение той съобщи с писмо, като споменава, че ще води „политика на националния диалог“. Това според анализатори означава, че може да има още едни избори следващата година, в които той да не вземе участие. Протестиращите, обаче, искат промяна на статуквото, което означава да бъде разбит кръга около президента.

Бизнесмените и военните около Бутефлика имат връзки с Франция. Париж следи особено внимателно ситуацията в бившата си задморска колония, тъй като има силни бизнес интереси там. Нещо повече, близо 12 милиона французи имат или роднини, или някаква връзка с Алжир и това прави събитията в арабската страна повод за дебати във Франция.

Въпреки това, правителството на Еманюел Макрон не желае да види нестабилност в Алжир. В момента Франция е насочила поглед най-вече към приближаващите европейски избори и Брекзит и няма възможност да реагира на събитията в Алжир. В същото време, френската армия участва в мащабна европейска мисия в Западна Африка и Мали, и алжирската територия служи за транспортен център и база. Един политически трус би застрашил интересите на Париж. Ето защо, експертите очакват френското правителство да повлияе на кръга около Бутефлика да се намери заместник на президента.

В Судан, който е партньор на САЩ, Турция и Великобритания, анализаторите предупреждават, че Башир може да прехвърли част от властта си на съюзници сред военните, за да маскира оттегляне. Протестиращите обаче продължават да настояват демонстрациите да продължат. За тях тези ходове на суданския президент са залъгване, което не може да продължава вечно.

ГЕОПОЛИТИЧЕСКАТА НАДПРЕВАРА В СИРИЯ СЛЕД ВОЙНАТА СРЕЩУ ИСЛЯМСКА ДЪРЖАВА СЕ ЗАСИЛВА

С успеха на кампанията срещу Ислямска държава и загубата на територии от групировката, фокусът на геополитическите сили се премества върху сблъсъка на държавите, имащи интерес в Сирия.

Режимът на Башар Асад е все по-критичен към Турция, която иска да установи буферна зона в Северна Сирия под свой контрол. Говорител на сирийското правителство наскоро дори обвини Анкара в „имперски амбиции“ и желание за „окупация на сирийски земи“. От своя страна, турците са силно разтревожени от присъствието на кюрдски милиции по границата си със Сирия, свързани със забранената в Турция Кюрдска работническа партия (ПКК).

В същото време, Башар Асад направи изненадваща визита в Иран, където се среща с върховния лидер аятолах Али Хаменеи и президента Хасан Рухани, а основна тема на разговорите беше турската буферна зона. Руснаците са също свързани с предложението за зона, която да подsigури турските граници. Според плана на Москва, в тази зона трябва да оперират руски военни части, но това не се нрави на Иран.

Със спирането на основните военни кампании на режима на Асад срещу бунтовническите крепости из страната, както Русия, така и Иран се опитват да увеличат колкото могат повече своето влияние. Това означава, че двете държави влизат в конкуренция – нещо, за което международните наблюдатели предупреждават отдавна. Донякъде може да се каже, че Москва и Техеран целят да си върнат инвестициите, благодарение на които режимът на Асад оцеля досега. Но в тази надпревара, на която е заложник и реконструкцията на Сирия, може да доведе до нови геополитически сблъсъци.

В средата на февруари, турският президент Реджеп Ердоган се среща с руския лидер Владимир Путин в Сочи, където двамата дискутираха потенциални сфери на сътрудничество в Сирия. Тези разговори

продължават тенденцията Анкара да се сближава с Москва и да се отдалечава от Вашингтон, което пък тревожи САЩ и НАТО, тъй като Турция е важен близкоизточен партньор и регионален играч.

Все пак, Путин има едно наум, когато прави договори с Турция, тъй като засега Анкара не желае да се ангажира сериозно да смаже влиянието на крайните фракции, инфилтрирали сирийските бунтовнически райони в Северна и Северозападна Сирия.

САЩ също имат нужда от турските сили да продължат кампанията срещу „Ислямска държава“, особено на фона на желанието на американците да изтеглят голяма част от войниците си – според последните новини, от 2000 войници в Сирия САЩ ще оставят около 400. Тези сили ще бъдат част от международна мироопазваща част, в която участие ще вземат най-вероятно Франция и Великобритания, а вероятно и Германия. Опасенията на американската администрация са, че „Ислямска държава“ възстановява структурите си и е нужна дългосрочна политика срещу групировката. Тази кампания ще е трудна за осъществяване без Турция.

От друга страна, тези международни сили ще служат и за буфер между кюрдските части и турската армия, които оспорват контрола си върху градове в Северна Сирия и най-вече върху Манбидж. Кюрдите от ПКК все повече засилват влиянието си в северните райони на Сирия, където установяват своя автономия – нещо, което Турция не иска да допусне.

Всички тези събития се случват на фона на американски натиск върху арабските държави в Персийския залив да продължат да изолират режима на Асад и това прави геополитическия залог още по-голям. Наскоро, Обединените арабски емирства (ОАЕ) се сближиха с Дамаск, за да балансира влиянието на Иран. Според Емирствата, единствено с арабска подкрепа може да се прекрати присъствието на Техеран в Сирия, но това, според анализатори, означава да се затворят очите пред факта, че Асад не може да е надежден партньор.

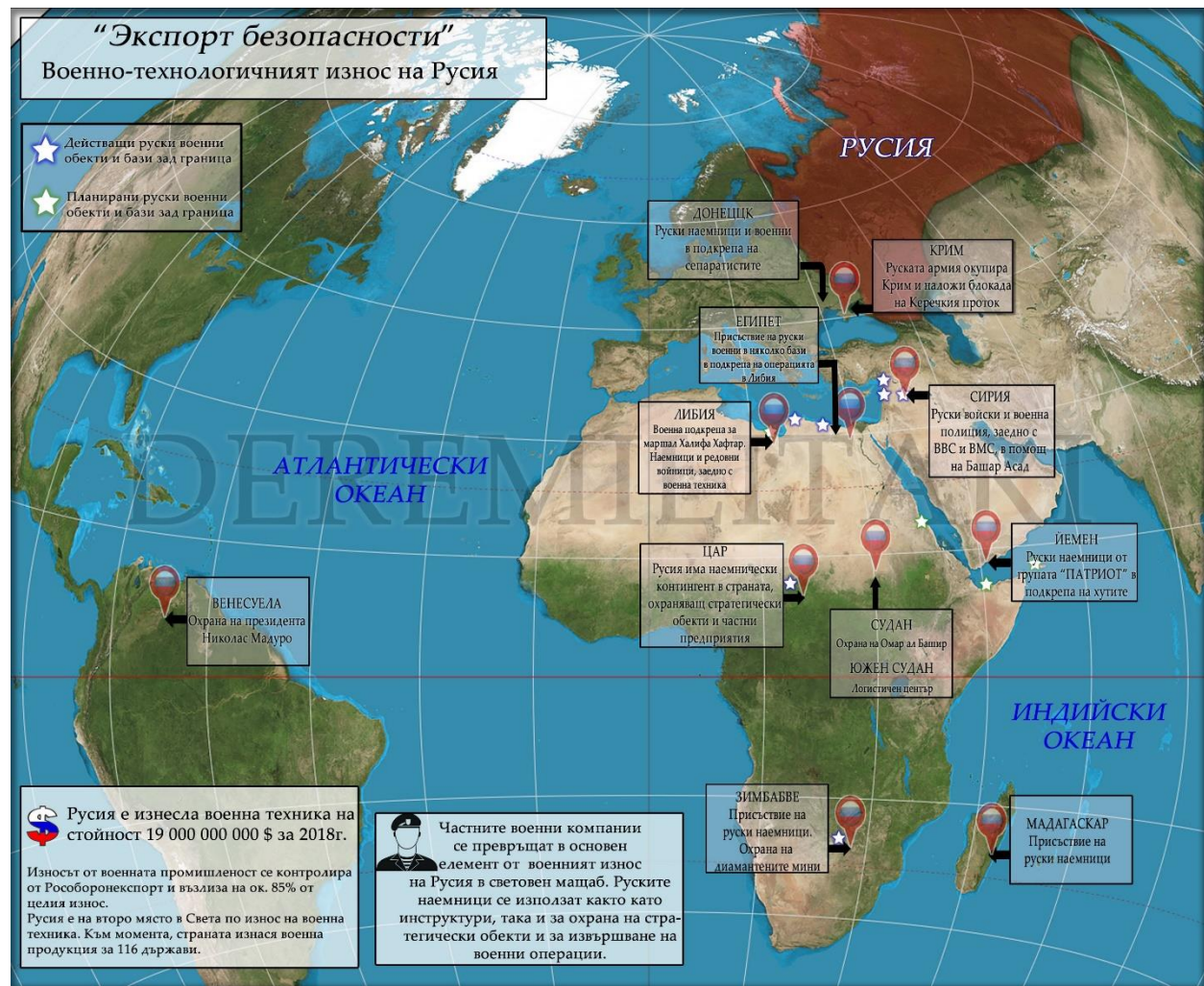
Извън съюзниците си в Техеран и Москва, Асад ще се нуждае от приятели, готови да дадат пари за реконструкцията – в този смисъл,

Китай е разглеждан като възможен партньор. Но все по-широката международна прегръдка за Асад не е свършен факт, тъй като държавите от Персийския залив се опитват дълго време да го държат далеч от ново присъединяване към Арабската лига и само шепа страни, включително ОАЕ, отвориха отново посолствата и увеличиха дипломатическата си дейност в Дамаск. В края на краищата, Асад и неговите приятели са отговорни за неописуемите зверства – нещо, което и ЕС поставя като пречка пред това да бъдат отпуснати пари за сирийското възстановяване.

Връщането на Сирия обратно в Арабската лига е важно за сирийския режим, но създава опасен прецедент чрез нормализиране на отношенията с диктатор, който използва химическо оръжие и безсмислено избива и подлага на глад собствения си народ. В началото на март правителствена делегация от Сирия посети йорданската столица Аман и макар това да беше първата среща на режима след 2011, нямаше поети ангажименти и отношението беше студено.

Дори стремежът на САЩ да се наложи над съюзниците си в Залива не прикрива факта, че в момента Вашингтон има най-ниско ниво на влияние в Сирия от началото на войната през 2011. Американската дипломация в Близкия изток е в застой, а гражданската война в Сирия се счита за абдикация на лидерството както в САЩ, така и в ЕС. Има няколко очевидни губещи от сегашната ситуация в Сирия, сред които са САЩ и Израел, но също и сирийците и международната общност. Асад демонстрира на други страни, че те могат да се отърват, дори ако са виновни за военни престъпления, ако имат мощни приятели. Сегашното положение в Сирия поставя под въпрос самата легитимност на организации като ООН.

РУСКИЯТ „ИЗНОС НА СИГУРНОСТ“

2018-та беше ключова Година за разрастването на геополитическото влияние на Русия в световен план. Ключов елемент в експанзията бе военният износ. Класическата представа за „военен износ“ обаче вече е неприложима, когато става дума за съвременните измерения на външната политика в глобален аспект.

Русия превърна износа на войници и наемници в не по-малко важен фактор от своите задгранични ангажименти в сравнение с конвенционалните военни технологии. Доказвайки своята ефективност в опазването на режима на Башар ал Асад в Сирия, руските наемнически компании (ЧВК) бързо привлякоха нови наемодатели в онези държави, в които държавните глави, подобно на Асад, се стремят

да запазят властта си срещу все по-разрастваща се вълна от протести и брожения.

Няма конкретни данни за цялостния размер на руските военни и наемнически контингенти зад граница. Без съмнение, най-значителната ЧВК остава „Вагнер“ с над 6 000 служители в началото на 2019-та година. Ок. 2 500 от тях са разположени в Сирия, 300 в Либия и поне 50 в Зимбабве. Вероятно около 100 души оперират на територията на Централно африканската република. „Вагнеровци“ има и в Судан, както и в Мадагаскар. Отделно от тях продължават да оперират още две военни компании – Е.Н.О.Т. и „Патриот“. Първата действа най-вече в Украйна и Сирия, но нейни членове служат като военни инструктори на различни паравоенни формирования, в това число има сигнали и за Сърбия и България. „Патриот“ действат на терен в Йемен, където подкрепят каузата на хутите срещу йеменското правителство, подкрепено от Саудитска Арабия. Успоредно с тези три големи компании действат и редица по-малки, които допълват богатия спектър от руски наемнически отряди.

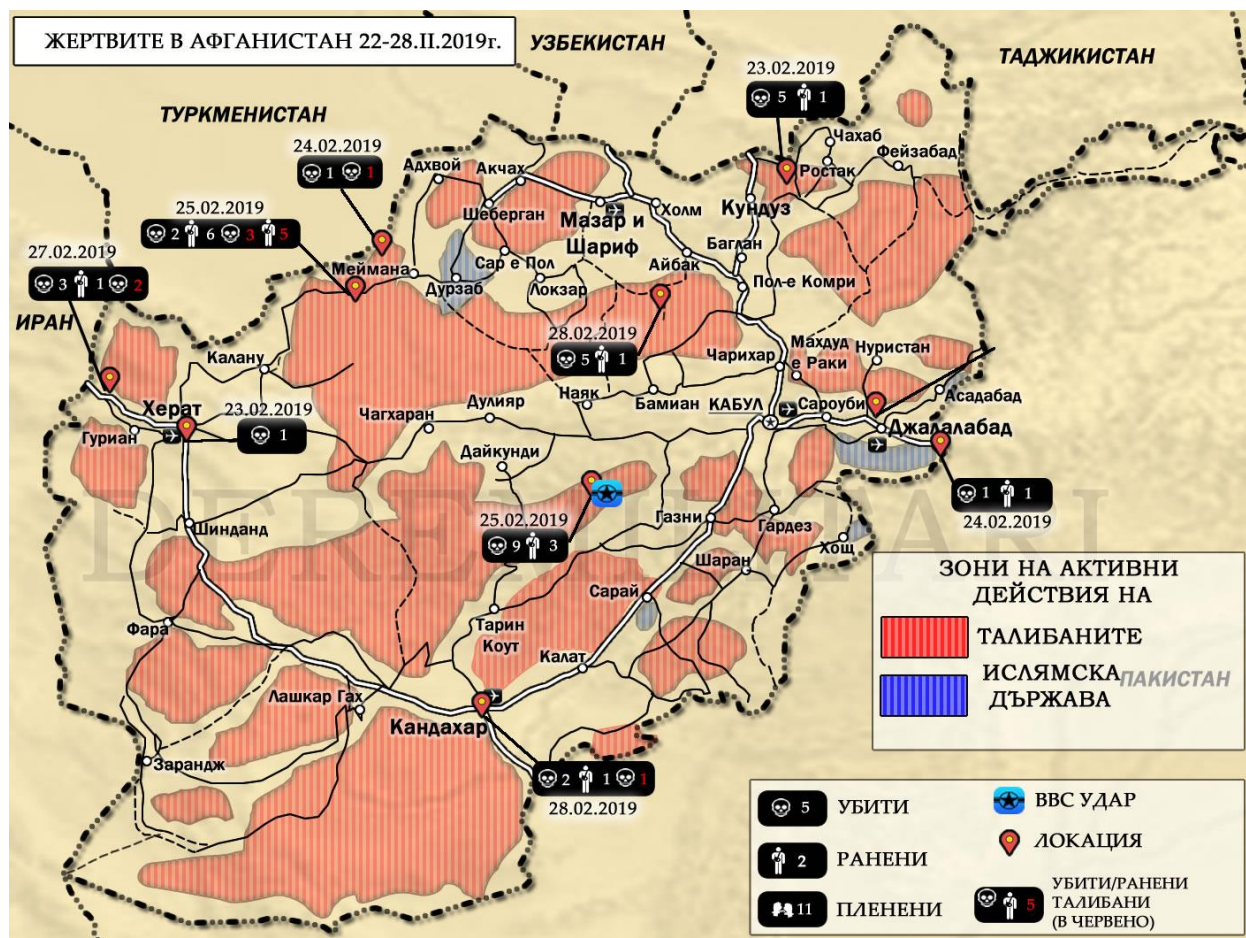
Профилът на участниците в тях е наистина разнообразен. Гръбнакът на бойните части обикновено се формира около ветерани от различни армейски редовни и специални подразделения, както и от бойци, сражавали се в различни конфликти в Европа (Босна, Косово, Украйна) и света (Либия, Сирия, Афганистан), както и бивши бойци, служили в чуждестранни наемнически формирования като Френския легион. В допълнение към тях, в редиците на ЧВК се срещат авантюристи с по-ограничен военен опит, както и млади мъже, отслужили редовна служба, които виждат в наемническия занаят възможност за бързо натрупване на големи суми, с които да подобрят стандарта си на живот и да се погрижат за своите семейства.

Паралелно с износа на войници и наемници, Русия е на път да постигне значителни приходи чрез сключването на доходоносни сделки за доставка на отбранителните ракетни системи С-400. На базата на тяхното дислоциране в Сирия и на повишените им технически характеристики, С-400 се превърнаха в желана придобивка за глобални

военни играчи от калибъра на Турция, Саудитска Арабия, Катар и Индия. Ако Москва успее да реализира всички настоящи сделки за закупуване на системата, в бъдеще спектърът на купувачите неминуемо ще се увеличи.

Освен чисто финансовите облаги, които Русия несъмнено преследва, износът на военни ефективни цели и постигането на политически цели. На много места, руските наемници действат като персонална гвардия на авторитарните лидери. Подобна поддръжка обикновено е обвързана с военни и икономически договори за сътрудничество, които целят да разширят руското влияние зад граница. През последната година, основно съсредоточие на руската политика се явяват Африка и Близкия изток, макар че Москва направи няколко стъпки и извън този регион. Основната сред тях е продължаващата категорична подкрепа за президента на Венецуела Николас Мадуро.

СИТУАЦИЯТА В АФГАНИСТАН

ВЪОРЪЖЕНИТЕ ГРУПИ, КОИТО ПОДКРЕПЯТ МАДУРО¹

Кадрите от Венецуела шокираха международната общественост – „колективос,,“, полицейски сили и военни части често прибегват до употреба на сила и дори откриват огън срещу невъоръжени цивилни, опитващи се да пренесат хуманитарни помощи през границите с Бразилия и Колумбия.

При последните инциденти от 23-ти февруари, 4-ма души бяха убити, а други 283-ма – ранени. Виновниците за тези жертви принадлежат към три от подкрепяните от правителството на Мадуро въоръжени групи – Боливарската национална гвардия (БНГ), Силите за специални действия (ССД – Fuerzas de Acciones Especiales) към националната полиция и криминалните групи, познати с общото название „колективос,,“, появили се по времето на президента Уго Чавез.

Сред жертвите са както местни жители от народа пемон, много от които потърсиха убежище в Бразилия, така и журналисти, които бяха ограбени, малтретирани и заплашвани от въоръжените групи. И медиите, и цивилните свидетели, разпространиха кадри на въоръжени мотоциклетисти, облечени в черно, с пушки и 9 мм пистолети, които влизат в сблъсъци с протестиращите срещу управлението на Николас Мадуро.

От граничните градове Уреня (щата Тахиря) и Санта Хелена де Уайрен (щата Боливар) се появи информация за войници от БНГ, които с танкове и бронирани превозни средства обикалят улиците на градовете и стрелят по сгради и магазини с цел да принудят укриващите се в тях протестиращи да излязат на улицата.

¹ По данни на специализирания сайт [InsightCrime](https://insightcrime.org/)

КОРУМПИРАНИТЕ КОМАНДИРИ НА АРМИЯТА

Армията на Венецуела (Fuerza Armada Nacional Bolivariana – FANB) остават основен поддръжник на Мадуро в борбата му за оставане на власт. На какво обаче се основава тяхната лоялност и до колко може да се разчита на подкрепата им?

Милитаризмът е ключов елемент от чависткото управление през последните двадесет години. И Чавез и Мадуро подсилиха верността на военните, поставяйки офицери в абсолютно всички сфери на администрацията на Венесуела. Същевременно, президентите побързаха да военизират и доста от съществуващите техни граждански структури, с което засилиха присъствието на верните си хора и сред по-нисшите армейски чинове. Последната и най-важна стъпка, бе създаването на икономически структури – бизнес, стопански и добивни предприятия, които бяха пряко подчинени на армията и чийто приходи потекоха директно в джобовете на военните.

Въпреки това, основният двигател за продължаващата подкрепа от страна на военните към правителството е по-скоро свързан с изключително доходоносните връзки между армията и организираната престъпност, изразяващи се в т.нар. Картел на Слънцето. Основните източници на приходи в тази сфера са свързани с нелегалния трафик на дрога, контрабандата, незаконния добив на ресурси, рекетите и множество други незаконни дейности.

По този начин, Мадуро може да разчита на една стабилна прослойка от висши военни, които едновременно с това заемат ключови позиции в Картела на Слънцето и чрез тези си позиции са акумулирали огромни приходи, чието съществуване зависи от запазването на статуквото. В дългосрочен план, тази обвързаност представлява изключително сериозно препятствие пред мирния изход от политическата криза във Венецуела.

За по-долните нива в йерархията, нещата стоят по друг начин. Макар средните и долни ешелони на армията и администрацията да участват в незаконните занимания на своите началници и да са отговорни за редица нарушения на човешките права, тези хора остават силно податливи към хроничния недостиг на пари, медикаменти и храна, който измъчва обществото като цяло. Насред най-скорошната вълна от вълнения във Венецуела, неудовлетворението сред военните намери изражение в бунт на военнослужещите от БНГ на 21-ви януари.

Междувременно, 411 военнослужещи дезертираха, търсейки протекцията на самопровъзгласилия се временен президент Хуан Гуайдо. За много от тези войници се смята, че са дезертирали, тъй като са били принуждавани да си сътрудничат с колективос. Според изчисления на организацията Control Ciudadano, в момента в четирите клона на венецуелските въоръжени сили (армия, национална гвардия, флот и ВВС) служат между 130 000 и 140 000 души.

СИЛИ ЗА СПЕЦИАЛНИ ДЕЙСТВИЯ

ССД са елитно подразделение, създадено от Мадуро в хода на протестите от 2017 г., със задачата да защитават чавистката революция. По оценки на различни организации за защита на човешките права, от тогава структурата е еволюирала в подразделение за екзекуции и разчистване на неудобните елементи в обществото. До момента, ССД са участвали в ликвидиране на 675 души от работническите квартали, като само в някои от случаите съществуват официални обвинения за престъпна дейност срещу жертвите. Към момента, в ССД действат ок. 1 600 души, като целият потенциал на службата е ангажиран за потушаване на протестните действия от януари до сега.

За тях служител на държавната администрация в Каракас, пожелал анонимност заявява: „Те са една от малкото полицейски структури, която може да остане напълно вярна на Мадуро, тъй като са индоктринирани и са преминали специално обучение да следват

директните политически наставления. Те са създадени именно за да се справят със сложни политически ситуации като сегашната и няма да се посвеният да убиват.“

Същият източник допълва, че друга важна причина за верността им към правителството е свързана с произхода им. Мнозина от тях са били бойци в колективос, които винаги са били верни на Чавез и Мадуро. Тяхното издигане е пряко свързано с дейността на двамата президенти и на тях те дължат своите настоящи позиции. Мадуро специално е потърсил най-безскрупулните и кръвожадни бойци при разширяването на ССД, като това се потвърждава както от дезертирали полицейски служители, така и от лидери на няколко групи колективос в самата Венесуела.

Кръвожадността на ССД обаче може да предизвика негативни за правителството ефекти сред останалите ключови полицейски звена и най-вече сред разузнавателната служба (Servicio Bolivariano de Inteligencia Nacional – SEBIN) и звеното за криминални разследвания (Cuerpo de Investigaciones Científicas, Penales y Criminalísticas – CICPC). Служителите в тези структури все повече се дистанцират от действията на ССД. Повечето от тях обаче остават латентни под страх от преследване в случай че нарушат строгите полицейски правила и бъдат обявени за предатели. За разлика от военните, няма достоверни данни за общия брой служители в полицейските структури.

КОЛЕКТИВОС В ПОГРАНИЧНИТЕ РЕГИОНИ

Колективос играят ключова роля в тазгодишното разрастване на политическото напрежение. Групите подкрепиха Мадуро веднага след оспорвания му повторен избор за президент. Сега те засилват своето присъствие в граничните региони и демонстрират все по-ясно своята подкрепа за правителството на Мадуро.

Още през 2018 г., администрацията в щата Тахира организира т.нар. колектив за гранична сигурност, в който влязоха множество дисиденти

от FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – революционна паравоенна организация в Колумбия, водеща десетилетия наред гражданска война с правителството) и ELN (Ejército de Liberación Nacional – лява терористична организация в Колумбия, създадени от службите на Куба през 1964 г.)

Групировката демонстрира сила на 23 януари, когато откри огън за да предотврати навлизането на хуманитарна помощ от Колумбия. Отново техни хора стрелят по протестиращи и журналисти в Сан Антонио де Тахира, на международния мост „Симон Боливар“, както и в Санта Хелена де Уайрен. Същевременно, Хумберто Прадов, ръководител на Венесуелската обсерватория на затворите (Observatorio Venezolano de Prisiones – OVP) обвини Мадуро, че е разпоредил пускането на свобода на затворници с цел попълването на редиците на колективос. Паралелно със своето засилване, тези престъпни групи, които вече присъстват в 16 от венесуелските щати, все повече се сливат с политическите структури колективос, създадени от Уго Чавез сред неговите поддръжници.

С цел да заглушат всякакви анти-Мадуро сантименти сред обществото, те все по-често действат под формата на въоръжени милиции, получаващи пряка подкрепа от правителството и военните. Те участват активно в репресиите срещу протестиращите през 2014 и 2017 г., както и в т.нар. „Операция за защита и освобождение на народа“ (Operación de Liberación y Protección del Pueblo – OLP), в рамките на която са извършени множество нарушения на човешките права както и на законите на самата Венесуела.

Официално целта на ОЗОН е да се ликвидират престъпни групи и незаконни структури, тероризиращи населението. Де факто, под маската на анти-криминалните действия, правителството използва различните си въоръжени звена за да извършва саморазправа и прочистване на неудобни елементи. Смята се че от 2015-та година до сега над 560 души са били убити, в по-голямата си част без реални ефективни присъди и дори съдебни процеси.

Успоредно с политическото подтисничество, колективос фактически са се превърнали в самостоятелно звено в подземния свят на Венесуела, занимавайки се с трафик, изнудване, поръчкови убийства и други нелегални дейности. За да гарантират стабилността и оцеляването, тези колективос групи се събират в своеобразни сдружения и синдикати. Както се изразява един от членовете на подобно сдружение – т.нар. Secretariado Revolucionario de Venezuela – „Ако нещо се случи, ще трябва да излезем на улицата и да защитим правителството, защото ако то падне, тези, които ще дойдат след него, ще ни потърсят сметка.“

Въпреки това, сред по-ниските нива на структурите колективос се наблюдава сериозно колебание. Много от редовите бойци така и не са получили социалните облаги, които са им обещани или са започнали да получават значително по-малко дивиденди от преди заради задълбочаващата се криза. както и в полицейските структури, при колективос страха от преследвания и саморазправа в случай на отлъчване от групировките остава значителен.

Въпреки това, друг представител на една от бандите заявява: „Тук всички ги е страх, но народа показва че иска промяна и същото се отнася и до социалните организации...Ако нещо се случи, повечето ще избягат. Ако нещо се случи, на мястото си ще останат само онези, които наистина са готови да умрат..“

ДИСИДЕНТИТЕ ОТ FARC И ELN

Колумбийските въоръжени групи играят ключова роля в дестабилизацията на Венесуела и увеличаването на организираната престъпност в страната. Основните структури, опериращи в и по границите на Венесуела са FARC и ELN. Според доклад на ICG (International Crisis Group), техни бойци присъстват в 13 от 24-те щата на Венесуела. В хода на преговорите между FARC и колумбийското правителство през 2016г., няколко отряда от паравоенната група се отделиха с цел да продължат доходоносния, трансграничен трафик на

дрога. Междувременно, с постигането на мир с FARC, ELN излязоха на преден план като най-значителен противник на правителството в Богота. Венесуела се превърна в притегателен център за всички анти-правителствени организации в Колумбия, възползвайки се от значителното спокойствие, осигурено им през последните двадесет години от чавистите.

Взаимодействието между колумбийските организации и правителството на Мадуро е достигнало до още по-сериозни висоти. ELN са фактически надзорник на миннодобивната индустрия на Венесуела с благословията на правителството, измествайки действащите до тогава престъпни организации. Лидерът на ELN Израел Рамирес Пинеда, по прякор Пабло Белтран заяви в интервю пред вестник The Telegraph, че в случай на военна интервенция във Венесуела, хората му ще заемат челните редици в защита на правителството на Мадуро. Няма точни данни за размера на колумбийските групи във Венесуела, но според доклад на ICG, само ELN разполагат с поне 2 000 души. Това превръща терористичните наркоструктури в незаменим и страховит поддръжник на Мадуро в борбата му за оставане на власт.